

Overweging weekend 22 en 23 juli 2017 Citykerk Het Steiger

Voorganger: Co Elshout

Lezingen: Jesaja 40,12-25, Romeinen 8,26-27, Mattheüs 13,24-43

Lieve mensen,

Wij leven met open grenzen. Maar toch, als we weer terugkomen, bv. na een vakantie, en de grens passeren, lezen we met genoegen het bordje: “Welkom in Nederland”. Het Koninkrijk der Nederlanden; je kunt opzoeken waar het ligt en men mag gerust komen kijken hoe het er uitziet en hoe het er hier aan toegaat. Dat is met het Koninkrijk der Hemelen heel anders! Waar moeten we het zoeken en hoe zal het er zijn? Aan Jezus, de rebbe uit Kapernaüm, zal die vraag ook wel zijn gesteld. En hij vertelt drie gelijkenissen: het Koninkrijk de Hemelen is als zaad ofwel als een mens die zaad zaait, het is als een mosterdzaadje dat groot een boom wordt, het is als zuurdesem.

Niet één maar drie gelijkenissen. Voor hem is het Koninkrijk der Hemelen niet éénduidig. Je kunt het niet op één beeld vastleggen. En je kunt je vergissen, hoor, vóór je het weet, leef je (ook daar dus) bij ratelgras (onkruid) in plaats van tarwe (de glutenkwestie speelde nog niet in die dagen). Eerst uitzuiveren, maar dat vraagt geduld etc. Maar als Jezus deze gelijkenis aan z'n leerlingen uitlegt komen er eigenlijk nog meer aspecten bij. Voor al die mensen in het veld is het niet uit te leggen, het blijft bij de gelijkenissen (het is daar meer diaconaat), maar met de leerlingen, in het leerhuis zouden wij nu zeggen (het pastoraat), gaat Jezus er weer op in, maar het is maar de vraag of het duidelijker voor hen is geworden. Nee, ook de leerlingen zullen het niet begrijpen. Maar niet begrijpen is ook niet kunnen grijpen of je eraan vergrijpen! Het is veilig gesteld. De vraag blijft echter staan: waar en hoe en wanneer? Gerard Reve heeft in zijn leven ten minste één goede vraag gesteld: “Dat Koninkrijk van U, komt er nog wat van?”

In dat zoeken naar dat koninkrijk van God, zit ook de vraag naar God zelf. We hebben niet één gelijkenis van Hem. Waarmee zou Hij trouwens te vergelijken zijn? De lezing uit Jesaja schalt nog in onze oren! Hadden we maar een beeld van Hem, desnoods uit hout gehakt of ijzer gegoten. Ja, we hebben krachtige en prachtige verhalen, van de beginne af aan. En we dromen van de dag waarop de bazuinen zullen klinken. Maar hoe en waar is God? Toch een illusie? Een projectie? Lezen we sprookjes? Velen zijn het zo gaan zien. En wie staat er niet vertwijfeld aan het bed in het ziekenhuis of het verpleeghuis en hoe ongelofelijk zijn niet de berichten uit Syrië, Irak?

Ons beeld van de almachtige God, onze “Almachtige Vader in de Hemel”, houdt het niet. We hebben als kerken ons daar veel te lang aan vastgeklampt en nu krijgen we de rekening gepresenteerd; na Auschwitz, bij de vele beelden van slachtoffers en vluchtelingen, rampen, ziektes. Zoek het maar uit met die Lieve Heer van jullie! God in het ‘gesneden beeld’ van de almachtige Vader in de hemel. Zo zou God zijn. Maar Hij is ook zachtmoedig, ook barmhartig, ook genadig. Er zijn minstens honderd eigenschappen c.q. namen van God. Vlak vóór de “almachttekst” bij Jesaja, die we vanmorgen lazen, klinkt het bij deze profeet heel anders: “Als een herder weidt hij zijn kudde, lammeren koestert hij in zijn arm, en draagt hij aan zijn boezem, de zogenden leidt hij teder.” Dat is een heel ander beeld van God dan onze tekst (vert. Naardense Bijbel): “Hij die zetelt boven de boog van de aarde, en wie op haar zitten zijn als sprinkhanen, die hemelen plooit als een doek en ze spreidt als een tent om in te zitten, die machthebbers prijsgeeft als niets, leiders op aarde ‘woest-en-ledig’ (chaos, vgl. “in den beginne”) heeft gemaakt” (nee, we noemen geen namen).

Dit oosterse denken in “een verscheidenheid die toch een eenheid vormt”, dat ligt ons niet. Bij ons Germanen moet alles eenduidig zijn. Het is waar of onwaar bij ons, wij kennen niet het stapelen van waarheden en beelden om zo dichterbij te komen waar we naartoe willen gaan. In het Jodendom zegt de ene rabbi dit en de andere rabbi dat enz. enz. en zo stapelen de “waarheden” zich op in de richting van dé waarheid. Wij houden ons graag vast aan een waarheid die dan voor ons dé waarheid is en zo ook aan één beeld dat dan ook voor ons de werkelijkheid is. Ik weet niet hoe het zo is gekomen, ik denk via het Griekse mythologische en het Romeinse juridische denken, maar wij zijn vol gegaan voor God als de Almachtige Vader in de hemel. Maar het is één beeld, één gelijkenis. Zonder beelden gaat het niet, ook de Bijbel staat vol beeldspraak, maar “beeldvorming” is afgoderij. Zet naast elk beeld dat aangaande God en de mensen bij je opkomt er minstens nog één, liefst twee beelden bij. Want anders wordt het beeld een gesneden beeld, eenduidig. Wie God bv. vastlegt op zijn almacht, laat massa’s in vertwijfeling ontworteld achter. Niemand heeft ooit God gezien. En wie meent zijn beeld te hebben, zal er vroeger of later mee omvallen. En protestanten, let op: de gevaarlijkste beelden zijn de “denkbeelden”.

Toch is er via de Bijbel een gelijkenis van God van God te vinden, je leest het al op de eerste bladzijde: “Laat ons mensen maken naar ons beeld en gelijkenis.” Wie God zoekt, de mens ontmoet... Maar dat beeld is ook bepaald niet eenduidig! Wie is die mens? We zien er allemaal verschillend uit (en dat is nog maar de buitenkant). Is die men de mens die de ander, zelfs zijn broeder, doodt (al slechts één bladzijde verder!)? De mens, in wie het goede maar ook het kwaad is ingeslopen. Tarwe of ratelgras? En hoe onderscheid je het? En zo is de

vraag naar God, de vraag naar de mens geworden: “Adam, mens, waar ben je?”
Waar sta je voor? De verwoesting òf de weg van de vrede?

Daarom groeten wij elkaar met de vredesgroet: de “vrede van Christus.” Hij is onze gids naar God en naar dat Koninkrijk der Hemelen. Want dat komt er heus wel, zo legt Jezus uit aan zijn leerlingen: “De Mensenzoon zal zijn engelen uitzenden en uit zijn koninkrijk zullen zij bijeenlezen alle stenen des aanstoots en de bedrivers van wetteloosheid, en zij zullen hen in de vuuroven werpen; dáárheen met het geweeklaag en tandengeknars (dus weg ermee, geen straf, is, denk ik, bedoeld, maar wegwerping). Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon, in het koninkrijk van hun vader. Wie oren heeft moet hóren!” Aan ons is de vraag: Mens, waar ben jij? God zoekt ons.